

CÍM VII. kerület, Erzsébet körút mindkét oldala, a Rákóczi úttól a Király utcáig.	VÉDELEM KELETKEZÉSE: 54/1993.(1994.II.1.) Főv. Kgy.	
MEGNEVEZÉS: épületegyüttes		
HRSZ: 33666, 33667, 33668, 33672, 33673, 33685, 33686, 33687, 33906, 33907, 33908, 33909, 33910, 33911, 33912, 34057, 34053, 34051/1, 34050, 34565, 34564, 34563, 34562, 34372, 34371, 34370, 34369, 34368, 34367, 34366, 34365, 34363, 34361, 34359, 34358, 34357, 34356, 34355, 34059, 34060, 34061, 34062, 3406 ...		
TERVEZŐ:		
TERVEZÉS, ÉPÍTÉS IDEJE:		
IRODALOM: Wikipédia		
1		
		
2	3	4
		
5	6	7
HATÁLYOS RENDELET:	Budapest Főváros Közgyűlésének 30/2017. (IX. 29.) önkormányzati rendelete a településkép védelméről	

LEÍRÁS, ÉRTÉKELÉS, BEMUTATÁS:

A rohamosan gyarapodó Pest városában az 1860-as években sürgető igény mutatkozott a már meglévő sugárutak (Váci út, Kerepesi út, Üllői út) mellett egy ezeket és a külső kerületeket összekötő körút kiépítésére. Miután pénzügyi megfontolásokból elvetették Reitter Ferenc tervét a mai Nagykörút helyén kiépítendő hajózható csatornáról, a Duna egykor itt húzódó ágának helyén jelölték ki a nyomvonalat. Az országgyűlés 1871. évi XLII. törvénycikkében elfogadta a Fővárosi Közmunkák Tanácsa által kidolgozott végleges rendezési tervet. 1872-ben kezdődött meg a Nagykörút (ekkor még Külső körút), ezen belül a későbbi Erzsébet körút kialakítása. Ez utóbbi nyomvonala már meglévő, de rendezetlen utcákon (Király utca, Dob utca, Fűzfa [ma Dohány] utca) vágott keresztül, s számos földszintes épület lebontásával járt. 1884-ben adták át a mai Rákóczi út és Dohány utca közötti, valamint a Király utca körüli rövid szakaszokat, a fennmaradó rész pedig 1888-ra készült el. A házépítetőknek felajánlott adómentesség ellenére, az országos pénzügyi válság miatt az út kiépítését nem követte azonnal a lakóházak, bérházak és paloták felépítése. A leendő Erzsébet körúton az első, legfeljebb négyemeletes eklektikus épületek az 1880-as évek elején jelentek meg a fent említett, elsőként elkészült szakaszokon (EMKE-ház, a Diescher-féle ház a mai 58. szám alatt stb.) Teljes kiépülését követően rohamosan fejlődött a Nagykörút ezen szakasza: az 1890-es évek első felére teljes egészében beépült az út két oldala, szinte kizárólag eklektikus épületekkel. Ekkor már állt az Erzsébet körút arculatát ma is meghatározó New York-palota, és vagy tucatnyi, Quittner Zsigmond tervezte lakóház. Az Erzsébet körút kiépülésével beindult a kulturális és a kereskedelmi élet is. A századfordulón egymást érték az üzletek, a már a korban is legendás kávéházak (New York, EMKE, Angol, Berger, Continental), szórakozóhelyek (Royal Orfeum) és szállodák (Meteor és Royal). Azonban nemcsak az éjszakai élet fő helyszíne volt az Erzsébet körút, de a kulturális életé is: 1896-ban a frissen megnyitott Royal szállóban látott először mozgófilmet a magyar nagyközönség, aztán az 1900-as évektől rendre nyitottak meg a „mozgók”, azaz filmszínházak: Pest első mozija, a Projectograph, utána a Royal, Carmen, Híradó és Olympia mozik. Emellett a New York kávéházban szerkesztették a Nyugatot, a Bergerben pedig Az Estet. A Király utca felőli részen emelkedett Pest egyik legnépszerűbb fürdőháza, a Körúti fürdő. A rohamosan gyarapodó Pest városában az 1860-as években sürgető igény mutatkozott a már meglévő sugárutak (Váci út, Kerepesi út, Üllői út) mellett egy ezeket és a külső kerületeket összekötő körút kiépítésére. Miután pénzügyi megfontolásokból elvetették Reitter Ferenc tervét a mai Nagykörút helyén kiépítendő hajózható csatornáról, a Duna egykor itt húzódó ágának helyén jelölték ki a nyomvonalat. Az országgyűlés 1871. évi XLII. törvénycikkében elfogadta a Fővárosi Közmunkák Tanácsa által kidolgozott végleges rendezési tervet. 1872-ben kezdődött meg a Nagykörút (ekkor még Külső körút), ezen belül a későbbi Erzsébet körút kialakítása. Ez utóbbi nyomvonala már meglévő, de rendezetlen utcákon (Király utca, Dob utca, Fűzfa [ma Dohány] utca) vágott keresztül, s számos földszintes épület lebontásával járt. 1884-ben adták át a mai Rákóczi út és Dohány utca közötti, valamint a Király utca körüli rövid szakaszokat, a fennmaradó rész pedig 1888-ra készült el. A házépítetőknek felajánlott adómentesség ellenére, az országos pénzügyi válság miatt az út kiépítését nem követte azonnal a lakóházak, bérházak és paloták felépítése. A leendő Erzsébet körúton az első, legfeljebb négyemeletes eklektikus épületek az 1880-as évek elején jelentek meg a fent említett, elsőként elkészült szakaszokon (EMKE-ház, a Diescher-féle ház a mai 58. szám alatt stb.) Teljes kiépülését követően rohamosan fejlődött a Nagykörút ezen szakasza: az 1890-es évek első felére teljes egészében beépült az út két oldala, szinte kizárólag eklektikus épületekkel. Ekkor már állt az Erzsébet körút arculatát ma is meghatározó New York-palota, és vagy tucatnyi, Quittner Zsigmond tervezte lakóház. Az Erzsébet körút kiépülésével beindult a kulturális és a kereskedelmi élet is. A századfordulón egymást érték az üzletek, a már a korban is legendás kávéházak (New York, EMKE, Angol, Berger, Continental), szórakozóhelyek (Royal Orfeum) és szállodák (Meteor és Royal). Azonban nemcsak az éjszakai élet fő helyszíne volt az Erzsébet körút, de a kulturális életé is: 1896-ban a frissen megnyitott Royal szállóban látott először mozgófilmet a magyar nagyközönség, aztán az 1900-as évektől rendre nyitottak meg a „mozgók”, azaz filmszínházak: Pest első mozija, a Projectograph, utána a Royal, Carmen, Híradó és Olympia mozik. Emellett a New York kávéházban szerkesztették a Nyugatot, a Bergerben pedig Az Estet. A Király utca felőli részen emelkedett Pest egyik legnépszerűbb fürdőháza, a Körúti fürdő.

STÍLUS:

EREDETI FUNKCIÓ:

KÉSZÍTÉS DÁTUMA:

2010-11-01

TÍPUS:

Épületegyüttes